

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 3 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

4. štev.

V Ljubljani, dne 16. februvarja 1895.

V. leto.

Kočevski Nemci in dolenski Slovenci.

Dr. Adolf Hauffen, docent na nemški univerzi v Pragi, rojen Ljubljančan, izdal je knjigo pod naslovom „Die deutsche Sprachinsel Gottschee“. V tej knjigi podaje nam zgodovino Kočevarjev in slika sedanje kulturno ter gospodarsko stanje ljudstva.

Knjiga je pisana v lepi nemščini in dokaj objektivno. Preveva jo prijetno neka gorkota, kakeršne pogostoma pogrešamo pri naših slovenskih pisateljih, kateri tako radi vidijo le temne strani v življenji našega naroda. Pisatelj razpravlja v tej knjigi tudi narodno pesem kočevsko. Priporočamo knjigo našim pisateljem, ki se bavijo z narodnim pesništvom, bodisi tudi le zato, da se dožene, koliko sta vplivala Slovenec in Hrvat — recimo v 500 letih — na našega nemškega soseda. Najboljše pojasnilo o tem podala bi nam ravno narodna poezija kočevska. „Per analogiam“ dalo bi se potem tudi dokazati, koliko so nemški naseljenci na Gorenjskem vplivali zadnjih 500 let na naš narod ter bi bilo moči znabiti ovreči trditev, da ima priznana velika duhovitost večine

gorenjskega slovenskega prebivalstva nemški izvor. Pisatelj omenjene knjige tega upliva slovenskega soseda na kočevsko narodno pesem ni mogel prav najti, da si je to pošteno poskušal, ker sta mu žitje in bitje Slovencev in njih narodna pesem premalo znana. Vsikdar se maščuje, če se na Kranjskem živéči Nemci premalo brigajo za jezik in slovstvo slovensko. Vender se ozira pisatelj tu in tam na nje. — Pa pustimo to! —

Važna za nas je razprava dr. Hauffena o zgodovini in življenji Kočevcev, o virih zaslužka in javnih razmerah.

Kakor trdi dr. H., prišli so Kočevci začetkom 14. stoletja v ozemlje, kjer so nastanjeni sedaj. Iz imen nekaterih kočevskih krajev, kakor: Malgern (Mala gora), Tappellverh (Topli vrh), Pöllandl (Poljane), Göténitz (Kotnica), Borovitz (Borovec) Rieg (reka), Ribnik, — sklepa dr. H., da so prehodili pred prihodom nemških naseljencev te kraje Slovenci kot lovci ali pastirji, ter so dobili vsled tega nekateri teh krajev slovenska imena. Zdi se, da pred začetkom 14. stoletja po teh krajih ni

LISTEK.

Z m o t a.

(Povest. Spisal Vidmarjev.)

Oženil sem se, pa se kesam,
Za prejšnji ljubi samski stan;
Se jokam noč in dan.

Narodna.

To vam je bilo ukanja in veselja v naši vasi. Staro in mlado bilo je na vasi ter radovedno gledalo, kdaj pridejo svatje iz cerkve. Še celo stari Plesničar, kateri že dolgo ni bil pijan, navlekel se ga je danes tako, da je ukal in pel toliko časa, dokler ga ni zmagalo. Pa zakaj bi ne pil, saj ženin je dal i meni pijačo in najstareji fant sem v vasi, rekel je Plesničar; zavlekel se je v skedenj, pal na slamo in zaspal. — Bila je namreč poroka Kovačevega Ambroža; po stari navadi prišli so njegovi tovariši fantje slovo jemati od njega, ter mu zapeli in zaukali, za kar jim je dal dovolj piti, rekoč, da boste pomnili,

kdaj je bilo moje ženitovanje. Ambrož je bil mlajši sin Kovačevega Lovreta, kateri je umrl še, ko še Ambrož ni spolnil dvanajst let. — Lovre imel je dva sina, starejšemu zapustil je koč, h katerej so pripadale tri njive in za jedno kravo prerediti košenine. Ambrožu zapisal je sto goldinarjev dote, katere mu mora brat izplačati. — Za Ambroža začeli so se bridki dnevi, ko se je brat oženil ter pripeljal v hišo skopo nevesto. Gonila ga je od hiše in dostikrat je bil lačen. Usmili se vaški čevljar in vzame ga učiti čevljarstva. Ko minejo tri leta, začel je šivat na svojo roko in brat njegov mu dá prostor v hiši. Nekaj denarja je vzel na posodo, da si je kupil potrebno čevljarsko orodje. Dela imel je vedno dovolj, ker je bil priden, ali ko je prišla nedelja, šel je s tovariši v gostilno in zapravlil ves tedenski zaslužek. Brat ga večkrat opominja, naj varuje, ali on ne more prenesti tega, češ jaz sem sam svoj, meni ne bo nobeden zapovedoval in kljubu svarilu dobil je drugo stanovanje ter se premaknil. Ali zdaj je bilo še slabeje zanj, moral je plačati stanovanje in za hrano je moral več dajati. Tako je šlo

bilo poljedelca, in sicer zato ne, ker nastojijo večkrat podzemeljske vode in zopet izginjajo; vsled velikih gozdov v tedanjem času pa niso vode hitro odtekati mogle in so tako napravljale jezerca, katera so onemogočila bivanje po nižinah. Slovenec pa si je rajši poiskal boljše kraje. — Tudi se ne nahaja po kočevskih krajih nič keltskih niti rimskih starin.

Brizinški škofje, ki so imeli okoli Loke na Gorenjskem, pozneje pa tudi ob Krki in Kolpi na Dolenjskem svoja posestva, kakor tudi nemški viteški red, ki je imel posestva v Metliki in Črnomlji, poklicali so na Kranjsko nemške naseljence. Tudi posestniki grajščine orteneške in ribniške storili so isto. Čisti Bavarci Kočevci niso, kakor trdi dr. H., temveč naseljenci iz Bavarske, Tirolske in Koroške, dasi je glavni rod baje bavarsk. Mogoče, da so bili naseljenci brizinški podložniki iz Gorenjske, katere so poslali škofje doli, ker jih je bilo tam preveč. Brat posestnika ortenburškega, zdaj orteneškega pri Ribnici, je bil okoli leta 1390. škof tridentinski, drugi brat pa vicedom v bamberskem samostanu na severnem Koroškem; tako se je zgodilo, da so prišli tudi Korošci in Tirolci na Kočevsko. Ime „Kočevarji“ dobili so ti naši nemški sosedi od Slovencev. „Kočevje“ pomeni skupino koč. Dr. Hauffen pravi, da so morali to ime nadéti le sosedge Kočevcev, ne pa ti sami sebi.

Gospodarji tega ozemlja bili so v 14. stoletju ortenburški grofje, ki so stanovali v Orteneku. Ta grajščina je zdaj in že dolgo last družine Ivan Koslerjeve. Ko je bil rod Ortenburžanov izmrl, pripadla je ortenburška posest grofu Hermanu Celjskemu. Leta 1456, ko so bili tudi Celjski grofje izumrli, prišla je ta grajščina v last Habsburžanom. Cesar Friderik IV. razdelil je to posest ter jo deloma razdaroval, deloma za svoje dolgove zastavil. Tako je prišla Ribnica v last Lambergarjev, Kočevsko pa je postalo cesarska gospoščina. Ta cesar

naprej, prihranil si ni nič, temveč se zadolžil na doto. Ko je spolnil dvajset let, vzeli so ga k vojakom, ker je „lep kot roža in ravan kot sveča“, rekel je Plesničar. Prišedši od vojakov, začel je misliti na ženitev, misleč da mu bode bolje in niso minuli štirje meseci, kar je doma, že je bil oženjen. Ponosen na samega sebe, ker misleč, da je najgorji fant v celi vasi in na svoja vojaška leta, začel je laziti za hčerjo premožnega kmeta, katera ga je i rada videla. Ali kmalu je zvedel hčerin oče in ostro pazil na njo. Dostikrat je točila solze ljubezni, ali pod varstvom očetovim, kateri je ni nikamor same pustil, pozabila je Ambroža. In Ambrož? Saj jih je na vsacega moškega devet, mislil si je ter si izbral županovo natakario Minko, katera je imela nekaj krajcarjev prihranjenih in jo peljal pred altar. — Ko se je vršilo v cerkvi sveto opravilo in duhovnik zveže dva srcá skupaj, ugasnila je sveča na altari in ljudje so rekli da ne bo sreče v tem zakonu. — — —

Zdaj gredó, začuje se glas mej mladino in vsi na vasi stoječi ozrejo se proti cerkvi, od katere se je slišal glas harmonike, v rokah godca Gričarja. Zavijejo v gostilno k županovim, kjer sta naročila pojedino in tam je

Friderik podelil je Kočevcem, ker so od Turkov mnogo sile trpeli, širne pravice o krošnjarnjenju. Hišno orodje in domače platno bila sta najstarejša trgovinska predmeta.

Leta 1547. prišlo je Kočevje v last grofov Blagajev, plemenitaškega rodu iz Bosne, kojih zadnji potomec še danes živi na grajščini v Boštanju pri Grosupljem; od teh je prišlo l. 1619. na barone Khysel ter je bilo leta 1623. povzdignjeno v grofovino. Grof Khysel prodal je Kočevje s Poljanami vred leta 1641. Engelbrehtu Auerspergu. Rod teh Auerspergov je bil že v 11. stoletju naseljen na Kranjskem. Prvi Auersperg sezidal je leta 1650. sedanji mestni grad v Kočevji. Leta 1673. napravil je Janez Weighard Auersperg iz Kočevja in sosednih gospoščin, kot Poljan, Podstenice i. dr., fidejkomis ter je sezidal knežji двореc v Ljubljani. Leta 1791. povzdignil je cesar Leopold II. grofijo Kočevje v vojvodino, ter pridal vsakratnemu glavarju knežje rodbine Auerspergov naslov vojvode Kočevarjev.

Dr. Hauffen ceni sedanje Kočevce, da jih je približno 25.000 duš, mej temi kacic 8000 odraslih moških in 12.000 odraslih žensk. To število je menda malo previsoko — Črno barvo las, ki se pri Kočevcih pogosto nahaja, pripisuje dr. H. uplivu Slovencev in Hrvatov. — Kočevcec je, kakor pripoveduje dalje pisatelj, delaven, resen, trezen in miren; nadalje trdi tudi, da je nrvnost bolj razvita pri Kočevcih, kot drugodi. Res je, da je Kočevcec resen, trezen, miren. Vender pa mu ne prijajo težka ročna dela. Po našem mnenju je on dober trgovec, ki se bavi najraje s trgovino. Nrvnost, zlasti pri ženskah, trpi pa vsled tega, ker so možje večkrat po pol leta odsotni ter krošnjarijo po tujini. — Res pa je, da je Kočevcec, kakor sploh prebivalec cele te doline, in tudi ribniški Slovenec, jako štedljiv. Vzrok temu je težko delo v gozdih in tudi krošnjarija sama, ki donaša prav za prav obče manj dobička, kakor se misli, in pa tudi

bilo veselja ter plesu brez konca in kraja. Na obličji novoporočencev izražalo se je veselje in videlo se je, kako sta srečna. O nepremišljena mladost! — —

* * *

Poglejmo čez šest let v vas. Plesničar še živi; hrbet upognil se mu je pod težo let, kajti imel je že sedem križev; ali ni mu treba skrbeti za ženo in otroke, sam se bom že preživel. In Ambrož? Dobil je stanovanje ter delal pridno noč in dan. Žena ni znala delati, da bi hodila vsaj na dnino; tisti njeni krajcarji (on že tako od dote ni več imel) šli so za ženitovanje in komaj je bilo shajati z Ambroževim zaslužkom. Prva leta je že bilo, ali sedaj hodijo štirje otroci po hiši in jednega ziblje žalostna mati. Ambrož sedi na čevljarskem stolu, dela, molči. Ali to ni prejšnji lepi Ambrož, kako je izpremenjen, na obrazu bere se mu žalost in skrb. Danes mora plačati najemščino od hiše, ker gospodar mu je dal zadnji obrok; ali s čim, ko nima krajcarja —. Zamišljen je v prejšnja leta, kako brezskrbno je živel, ko je bil sam, kako hudo se je zmotil, ko se je oženil, misleč, da bo lepše živel, ali sedaj, kako se je varal, sedaj je prepozno.

siromašna zemlja, ki ne dovoljuje zapravljanja. Dr. H. navaja kot duševno posebno znamenitega kočevskega potomca bivšega nemškega državnega kancelarja Caprivi-ja, ki je baje iz rodu Kočevca Andreja Koprive iz Koprivnika (Nesselthal) in ki si je baje leta 1653. pridobil državno plemstvo.

Dr. Hauffen obžaluje, da se bavi Kočevce tako malo s poljedelstvom, to pa tem bolj, ker bode krošnjarija vsled novih zakonov močno omejena in bode s časom morda celo prenehala. To je tudi z občnega stališča obžalovanja vredno, da se Kočevce tako malo briga za poljedelstvo, a kriv ni tega on sam, ampak njegova deželica. Iz časov fevdalnega sistema v Evropi mu je kot prosta last ostalo silno malo, in še to je slaba zemlja. Razun tega tudi klimatične razmere na Kočevskem niso ugodne poljedelstvu. Zima traja tam skoro 8 mesecev. Vender bi bil lahko tudi Kočevce boljši kmet, ko bi mu bili oni, ki so ga bili poklicali iz njegove prejšnje domovine v Kočevje, dali več zemlje v obdelovanje. Odkup služnosti izvédel se je na Kranjskem na podlagi državnega zakona, kateri ravno za to kronovino ni bil pravičen. Bilo je sploh na Kranjskem prav malo velikih (celih) kmetij. Grajščine so imele največ polja in vse gozde. Ker se je odkup služnosti tudi na Kranjskem izvršil po celih, polovicah, četrtinkah kmetij, dobili so ljudje kaj malo travnikov in gozda. Temu seveda niso bili krivi dotični uradniki, ki so imeli izvésti odkup služnosti, temveč zakon. Ne samo na Kočevskem, tudi drugod po slovenskih krajih pokazuje se ta nedostatek. Kmetija pa, ki nima pravega gozda, ne paše, ne bode uspevala dobro. Sama kočevska grajščina poseduje baje nad 40 tisoč oralov gozda, ne ušteveši velikanskih gozdov v Podstenici, Poljanah, Soteski, Žužemberku, ki so vsi last kneza Auersperga. Koliko potem še kočevskemu kmetu gozda ostane?! Ker mu polje ne daje dovolj, da

Pomagati mu nima več kdo, dolžan je temu, dolžan onemu; kam naj gre zdaj v sil? V teh mislih ni slišal, da je prišel gospodar v hišo. Še-le ko pravi, da naj plačata, kar dolžujeta, vzbudi se iz zamišljenosti. Ambrož globoko vzdahne, vstane ter reče: Dve uri me še počakajte, grem iskat in vam prinesem. Gospodar prikima in odide iz hiše. Ambrož leti ven za njim naravnost k vodi, kjer je najglobočja, obupa, plane v njo in izgine v valovih. — —

Čez dve uri stopi gospodar v hišo, zahtevajoč denar. Žena se ozre skozi okno, da vidi, če gré mož; ali tu se ji odpre grozen pogled. Trije možje nesó njenega moža, ravno zdaj stopijo v vežo, in že so v hiši. Ona omedli ter pade na tla, mrtvo truplo položé na tla in hitro primejo ubogo ženo, ter ji dajo vode, da se zavé. — Ali revica bila je blazna od tega časa, čedalje hujše stopa bolezen v glavo; morala je v blaznico in tam kmalu umrla. Otroci postali so revčki, v kratkem zgubili so očeta in mater. Manjših dveh usmilil se je brat, vzal jih je k sebi, ker on ni imel otrok; in za ostale skrbijo ljudje.

preživi sebe in družino svojo, prisiljen je lotiti se krošnjarije ali pa kupovati les iz knežjih gozdov ter izdelovati razna hišna orodja. V tej stroki je tudi on spreten, kakor sosed mu Ribničan. Ker pa lastnik teh velikih kočevskih gozdov v parnih žagah les bolje uporablja, kakor če ga prodaja doma kmetskim domačim obrtnikom, izgubil bode v prihodnje kočevski kmet tudi v tej domači obrti svoj zaslužek, ker bo les postal predrag.

Mi smo tega mnenja, da je v tem pomanjkanji kmetskih host največja nevarnost za kočevski nemški živelj. Če bode krošnjarstvo popolnem prenehalo, če lesna obrt ne bo dobivala lesa primerno ceno, bo malo zaslužka. Vsi Kočevci se duševnemu delu posvetiti ne morejo, zaradi znanja izključno nemškega jezika akademiki le na tujem v službe vstopati morejo in tudi tu imajo s težkočami, zaradi velike konkurence ostalih Nemcev opraviti; ne bode preostajalo družega, kakor iskati dela v kočevskem rudniku, ki bode v prihodnjosti postal morda velikansk. Tako delo pa Kočevcu ne prija. — Kakor se kaže, zdaj prenaša to težko delo le Slovenec.

Mi nismo prijatelji raznarodovanja bodisi katerega koli naroda. Če smo Slovenci že 500 let živeli mirno kot sosedje z nemškimi Kočevci, trpeli bodemo tudi v prihodnje drug družega. Zdi se nam pa, da se zamorejo Kočevci le še nekako umetnim potom vzdržati kot Nemci. Dr. Hauffen podaje nam v svoji knjigi kaj lepo podobo o tem, koliko žrtvujejo Kočevci in drugi Nemci v gmotnem oziru, da vzdržé ta jezikovni otočič. Mnogo store Kočevci sami; nekateri so napravili ustanove za šole, ali pa so zidali šole sami. Kmet spoštuje učitelja ter skrbi sam, da otroci redno obiskujejo šolo. Velike zasluge za Kočevje pridobil si je nemški „Schulverein“. „Razun krepke podpore pri ustanovitvi lesne obrtne šole, ustanovil ali celo razširil je celo vrsto šol na jezikovni meji kočevski, delil podpore vsem že obstoječim učilnicam ter izdal vsega vkup že nad 100.000 gld. za to deželico“ — navaja dr. Hauffen sam v tej knjigi. Dalje pripoveduje, da tudi društvo „Südmark“ v Gradci in „allgemeiner Schulverein“ v Berlinu izdatno podpirata vzdržavanje tega otočiča. Janez Stampfel, rojen Kočevce, ki si je pridobil svoje ogromno imetje v Pragi, ustanovil je sam 47 stipendij, ki vzmogočijo Kočevcem obiskovanje srednjih in visokih šol; ustanovil je tudi lesno obrtno šolo v Kočevji. — Kočevska hranilnica pa tudi dobro upliva. Ta ima prometa 1 milijon na leto.

Dr. Hauffen povdarja, kako ljubi Kočevce svojo rojstno, da-si nerodovitno deželico. Kočevce, ko v tujini obogati, pride rad domu, postavi si v domačem kraju čedno hišico ter preživi v rodni zemlji zadnja svoja leta.

Dalje povdarja tudi dr. Hauffen, da Kočevci v novejšem času močno skrbé za to, da se ne ženijo s Slovenkami. Poznamo kočevsko prebivalstvo prav dobro. Kočevce je priden in miroljuben človek. On ne bi znabiti napadal Slovenstva nikdar; to delajo drugi Nemci, ki so se v novejšem času mej Kočevce naselili, ali pa nemško misleči Slovenci. Če pride do tega, poročí se Kočevce rad s Slovenko in Kočevka s Slovencem. Tu ne

pomaga nič pravilo previdnosti; tukaj vlada naravni zakon in posledica tega naravnega zakona je ta, da govori Kočevka v slovenski hiši svojega moža slovenski, Slovenka pa v hiši Kočevca nemški, pa tudi slovenski jezik. Kočevskemu dijalektu je težko priučiti se.

Ne gledé na to pa bode, kakor mislim, Kočevce živeč mej Slovenci in v boji z njimi skoro gotovo podlegel, in sicer iz deloma že zgoraj navedenih razlogov, deloma pa zato, ker ga obkoljajo telesno in duševno krepki Slovenci. — Onemogel bode v tem boji zlasti po planini okoli Drage, Trave in Travnika, vzlic temu, da mu naklanjajo oblastva posebno varstvo, vzlic temu, da oblastva napadanje slovenske posesti trpijo, ali ga vsaj ne grajajo. Kaj mu pomaga to, ko pa biva po celej rebri tja doli do Kolpe čvrst rod Slovencev, ki je obljudil že cele vasi kočevske, ki hodi kot drvar v zimskem času v Srbijo in Bosno ter dobi v gozdih vsikdar zaslužka, in ki je doma Kočevcu v spretnosti v vsem kos! O njem velja isti izrek, kakor o ruskem kmetu, da gre v gozd s samo sekuro in pripelje drv domov na vozu, ki si ga je bil napravil v gozdu. Res je krošnjarstvo nekatere Kočevce obogatilo, a mnogo jih je tudi telesno pomehkužilo. Krošnjarjenje je ložje, kakor težko delo v gozdu, ki privadi delavca tudi pičli hrani. Kočevce rad dobro živi, Slovenec pa je vzrejen ob trdem delu, pri hrani ni izbirljen, razun tega pa je pogorec najkrepkejši človek pri vseh narodih. V štedljivosti prekaša Kočevca, pri vsem tem pa se tudi bolj ogiblje pravd, razun Poljanca v črnomaljskem okraju, ki ga pa nima para v pravdoželjnosti. Proti Ribnici se bode Kočevce težko razširil; kajti v tem okraju zadene ob zelo nadarjenega Slovenca. Narodna smešnica pripisuje Ribničanu marsikako neumnost. Želeti pa bi bilo, da bi imela vsa Dolenjska tako nadarjen rod, kakor so Ribničanje. — Na drugi strani proti Črnomlju ima Kočevce zopet čvrstega, trdnega slovenskega mejaša. Dr. Hauffen meni, da so Poljanci v črnomaljskem okraju kočevskega pokolenja. To prerekamo, ker se nahajajo tu le slovenska imena, to pa kakor tudi izraz (tip) naroda, kaže bolj na izvor iz Bosne in Hercegovine. — Najložje se vzdržuje Kočevce v črti proti Žužemberku in Novem Mestu, ker mu pušča trgovina z Ljubljano in Novim mestom odprto pot. A tudi tu in zlasti v žužemberškem okraju, prihaja v dotiko s Slovincem, ki je mojster v živinski kupčiji, zraven pa vzgledno štedljiv. Poljanska dolina v novomeškem okraju pa ima zopet močan jez ob Belokranjcih od Semiča doli.

Žalostno je za vsak narod, ako gineva. To vemo najboljše mi Slovenci, ko so naše vrste na Štajerskem in Koroškem tekom stoletij tako redke postale. Ne želimo tega nobenemu narodu. Raznarodovanje vsacega naroda vrši se sicer počasi ali ono potisne dotični narod na manjšo kulturno stopinjo, nego je tista, na kateri se nahajajo drugi narodi, ki se prosto razviti smejo, ali vsaj morejo, in v tem tiči zraven duševnega bola v omikancih tudi gmotno trpljenje. Raznarodovanje provzroča dotičnemu narodu tudi materijalno škodo. A v razvoju narodov je zakon narave tak, da se mora slabejši umakniti

močnejšemu in tako je le še vprašanje časa, kako dolgo se bo mogel Kočevce še držati kot Nемец.

Slovenci se pa od svojih kočevsko-nemških sosedov učimo, — s kojimi po večjem složno živimo, — kaj premore ljubezen do materinega jezika v boji za obstanek naroda. Kočevci nas učijo, kako se vzlic popolnoma slovanskim sosedom in vzlic temu, da so obkoljeni od naroda, ki stopa duševno in telesno krepak s čilimi močmi na bojišče, venderle še vzdržujejo. Učimo se od njih, da ne smemo smatrati svojega naroda izgubljenim, tudi ob mejah — na Koroškem, Štajerskem — vkljub tolikim navalom močnih Nemcev in Italijanov, — učimo se pa tudi od njih, da moramo za to svojo narodnost žrtvovati, kar jej je v prosep. Kdor pozna boj štajerskega in koroškega Slovenca ter boj kočevskega Nemca, uvidi, da koroški Slovenec ni še izgubljen, uverjen pa bode tudi, da morajo na teh najnevarnejših krajih delovati moči ostalih Slovencev, da utrdé ondu bivajoči rod v ljubezni do slovenske domovine ter ga privedejo vsaj tako daleč, da se bo zavedal svoje narodnosti. V to seveda bi dobra bila sloga slovenskih rojakov povsod. Na Kočevskem ni razpora mej duhovščino in posvetnjaki, kolikor so duhovniki rojaki-Kočevci. Kočevci kot duhovniki brigajo se malo za to, kako se glasi cerkvena parola v posvetnih stvarih. Oni stojé trdno in s celim srcem na strani — bodisi še tako liberalnih — vodij Kočevcev.

Omenjena knjiga dr. Hauffena zasluži v mnogem oziru, da jo beremo. Pokazala bode onim Slovincem na Kranjskem, ki se pečajo s politiko — bodisi s katerega koli stališča kot narodnjaki Slovenci, — kako složno, požrtvovalno Kočevci branijo svojo nemško domovino, pouči jih, da ne smejo puščati v nemar onega širnega ozemlja dolenjskega, ki se razprostira od Krke do Kolpe, od Čubra do Velikih Lašč, Žužemberka, Novega mesta in Črnomlja; privede jih do prepričanja, da nam je treba podpirati duševno in telesno krepke Slovence v teh prostranih pokrajinah s tem, da jim podamo priložnost, urediti si najprvo narodno gospodarstvo, potem pa skrbeti tudi za duševno izobrazbo svojo. Treba je zvezati jih tesneje, nego se je zgodilo to dosedaj, z ostalimi Slovenci, da se zavedô, kakó so del velike celote ter da morajo biti v svoji poziciji močan jez nekdanjega prostranemu, zdaj pa z ozkimi mejami od Vildona pa do Kolpe, Drave in Soče zagrajenemu slovenstvu. Obuditi jim je s previdnim delovanjem zavest, da stojé na straži onih mej, ob kojih se spaja slovenstvo že z drugimi jugoslovanskimi narodnostmi, da so oni poklicani, germanizaciji Slovencev, ki je tirjala v prejšnjih stoletjih toliko žrtev, postaviti meje tam, kjer si nemštvo z vsakojakimi in tudi ogromnimi denarnimi sredstvi prizadeva, razširiti mejo nemškega jezikovnega otočiča, če tudi le za par slovenskih vasij. Kakor ljubi Kočevce deželico svojo in jezik svoj, ter ju z zavestjo brani, isto mora storiti Slovenec, ki živi ob teh mejah. Ta Slovenec ima zdaj proti Kočevcu trdo stališče, njega ne smemo nikdar puščati v nemar, in če kočevska inteligenca ter denar ostalih Nemcev oskrbuje vsako kočevsko hišo s knjigami in časniki, sto-

riti mora slovenska inteligenca v teh slovenskih krajih isto in slovenske hranilnice naj po svoje tu dajejo svojo pomoč.

Iz vseh teh razlogov se torej Dolenjska ne sme prezirati. Mi Dolenjci smo prepričani, da dovažamo z utrjevanjem Dolenjske v gospodarskem in duševnem oziru moči vsemu slovenstvu, ne le kranjskemu, temveč tudi štajerskemu in koroškemu, in sicer moči, ki bodo nekaj neprecenljive vrednosti.

Kakor smo povedali, boriti se je Dolenjski z materijelno bogatejšo omenjeno sosedinjo. — V tem boji treba storiti vse, da z bolj šamo g motne razmere na Dolenjskem, potem bode boj dokaj lažji, potem se pokaže samo ob sebi, kako je odločila usoda o nemštvu na Kranjskem, in potem dobi tudi boj Nemcev proti Slovencem na Štajerskem in Koroškem povsem drugo obliko, če bo mogel kranjski Slovenec v vsakem oziru in po vseh delih kronovine storiti svojo dolžnost.

Deželni zbor kranjski.

V VII. seji dne 25. januarija je poslanec Povše stavil samostojni predlog, da naj se deželnemu odboru naroči, da pošlje c. kr. ministerstvu spomenico, v kateri se razloži stanje našega domačega mlinarskega obrta ter vlado prosi, da razveljavi naredbo, po kateri smejo ogerski veliki mlinci carine prosto uvažati žito iz balkanskih dežel.

Potem se je pa v tej seji razpravljalo o proračunu za ljudsko šolstvo, o kateri debati smo pa glavne stvari že zadnjič poročali.

V VIII. seji dne 29. januarija se je rešil proračun gledališkega zaklada in se je pri tem sklenila resolucija, naj deželni odbor premisli, če bi ne kazalo v deželnem gledališču odpraviti lože v drugem nadstropju in napraviti sedeže, s čimer bi se pomnožili dohodki.

Kranjskemu mestu se je dovolilo 30.000 gld. posojila za zgradbo gimnazijskega poslopja. Od tega posojila kranjskemu mestu ne bode plačevati nobenih obresti, dokler mu hranilnica ne bode ničesa donasala.

Za popravo Taborja v Št. Juriji se je dovolilo 120 gld. — Vipavski vinarski zadrugi se je tudi dovolilo 300 gld. podpore.

Rešil se je proračun za deželni muzej. Pri tej razpravi je zopet pomenljivo, da se je odreklo povišanje plače gospodu arhivarju A Koblarju, kateri izvrstno uredjuje „Muzejska izvestja“, dovolilo pa 100 gld. podpore za nepotrebni list „Argo“. Konservativci so se bili pri tej priliki zavezali z nemškimi liberalci, kar se kaj rado zgodi v narodnih vprašanjih.

Poslanec Hribar je pri tej priliki hudo grajal velik nered v muzeji, katerega kustos Müllner na vso moč zanemarja. V tej seji so se še nekatere prošnje izročile deželnemu odboru, da jih reši in dovolilo se je za vodovod občini kočevski zopet 4000 gld.

V IX. seji dne 1. februarja stavlja je poslanec Apfaltrern predlog, da naj se v Ljubljani osnuje ali pa v Ljubljano premesti kako državno železniško oblastvo, ki bi vodilo obrat na državnih železnicah na Kranjskem.

Poslanec Hribar je v izvrstnem govoru utemeljeval svoj predlog o premeščeni ljubljanske vojaške bolnice iz mesta, kar zahteva razvoj mesta in pa zdravstveni oziri. Pojasnil je, kako vlada premalo stori za Ljubljano in kako da vojna uprava stavlja pretirane pogoje.

Poslanec Povše je utemeljeval svoj predlog glede mlinarskega obrta, Žitnik pa glede vladne izjave v zadevi planinskih pašnikov v Trziškem okraju.

Cestnemu odboru Blejskemu se je dovolilo posojilo za preložitev ceste Bled-Javornik. Glede ustanovitve okrajnih bolnic se je sklenilo:

1. V svrhu zgradbe bolnic za silo dovolijo se tistim zdravstvenim okrožjem, katera z lastnimi sredstvi ne bi mogla zmagati stavbinskih stroškov, 10 do 15% doneski stavbinskih stroškov iz deželnega zaklada.

2. Deželni odbor se pooblašča, da takim bolnicam za silo brezplačno prepušča inventar iz stare bolnice, v kolikor se ne potrebuje za novo deželno bolnico.

3. Občini Postojini dovoli se za zgradbo bolnice za silo donesek 200 gld. iz deželnega zaklada.

Prošnja zdravstvenega okraja v Idriji za donesek k zgradbi bolnice v Idriji se je zopet izročila finančnemu odseku.

Glede zgradbe deželne bolnice je pa deželni zbor sklenil:

1. Naredba deželnega odbora glede preskrbljevanja z vodo in gledé vpeljave električne razsvetljave v novi deželni bolnici se naknadno odobruje.

2. Za dopolnilne zgradbe in za nakup inventarja dovolijo se sledeče nove svote: a) za ustanovitev lastne strojne električne naprave za 700 svetilnic po 16 normalnih sveč 16.000 gld.; b) za zgradbo hiše za uradniška stanovanja 12.000 gld.; c) za zgradbo hiše za stanovanja slug, mašinista in kurjačev 5600 gld.; č) za opravo sob I. in II. razreda za primarije, sekundarije, operacijske dvorane, pisarne i. t. d. 4800 gld.; d) za opravo domače lekarne 2200 gld.; e) za opravo kapele, zvonove, altar i. t. d. 3200 gld.; f) za ograjo višja potrebščina 6200 gld.; g) inštalacija telefona 1700 gld., skupaj 51.700 gld.

3. Deželni odbor se pooblašča, provizorično oddati službo mašinista in dveh kurjačev.

Poslanec Hribar in tovariši so pa stavili naslednjo interpelacijo zastran uličnih napisov v Ljubljani:

Občinski svet mesta ljubljanskega je v svoji seji z dne 24. junija 1892, v kateri je sklepal o premembi imen nekaterim obstoječim in o določanju imen novim cestam, ulicam in trgom, mej drugim sklenil tudi sledeče: „Ulične table in hišne tablice za vse od 1 do 4 navedene ceste, ulice in trge imajo naj samó slovenske napise. Istotako

naj se v bodoče dopolnilne tablice naročajo jedino le s slovenskimi napisi“.

Ta sklep ustavila je — naslanjaje se na § 84. občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano — c. kr. deželna vlada z intimatom števil. 2033 z dne 24. julija 1892. Mestni zbor, videč iz naznanila c. kr. deželne vlade z dne 3. novembra 1892, števil. 19.437, da je ostala brezuspešna njegova pritožba do c. kr. ministerstva, pritožil se je pri upravnem sodišču in le-to je z razsodbo z dne 29. decembra 1893 njegovi pritožbi ugodilo ter izpodbijalno določbo razveljavilo, in sicer uvažujé, da oznamovanje ulic in drugih javnih prostorov spada po smislu § 26. občinskega reda brez dvojbe v samosvoje področje ljubljanske občine, katero lahko vrši svobodno in kakor sama določi in uvažujé, da ni nobene zakonite določbe, ki bi to pravico občine omejevala ali utesnjevala.

S tem je postal v začetku omenjeni sklep mestnega sveta z dne 24. junija 1892 pravomočen in oslanjaje se nanj, sklenil je mestni svet v svoji seji dne 5. junija 1894 dalje: „Javni napisi pri vseh ulicah in trgih ljubljanskega mesta se imajo tako premeniti, da se napravijo vsi brez izjeme v slovenskem jeziku.“

Proti temu sklepu, ki je v smislu §§ 62. in 85. občinskega reda postal pravomočen dne 19. junija 1894, vložili so Ferdinand Mahr in tovariši dne 25. junija 1894 pritožbo do slavnega deželnega odbora in le-ta jo je v

15. dan avgusta 1894 rešil v tem smislu, da je razveljavil sklep mestnega sveta z dne 5. junija 1894.

Nečemo se spuščati v pretresanje — po naših mislih silno slabotnih — razlogov, katere slavni deželni odbor navaja v podkrepljenje svoje odločbe; konstatujemo le, da je isti brez zakonitega opravičenja posegel jako občutno v samosvoje področje mestne občine ljubljanske; da se je istotako brez vsake zakonite opore postavil na stališče najvišje upravne instance in konečno, da je ravnal proti določbam § 85. občinskega reda ljubljanskega, ker je sprejel in meritorno rešil prekasno vloženo pritožbo Ferdinanda Mahra in sodrugov.

Z ozirom na vse to vprašamo podpisani:

1. Kako opravičuje slavni deželni odbor svoje poseznanje v samoupravo mestne občine ljubljanske?

2. Je-li mu bila znana razsodba c. kr. upravnega sodišča z dne 29. decembra 1893 in ako mu je bila znana, kako je to, da se je s svojo odločbo z dne 15. avgusta 1894 postavil na stališče, da je on višja instance ko c. kr. upravno sodišče?

3. Kako razlaga slavni deželni odbor okolnost, da je prekasno vloženo pritožbo Ferdinanda Mahra in tovarišev proti sklepu mestnega zbora z dne 5. junija 1894, sprejel in meritorno rešil?

4. Misli li slavni deželni odbor, da njegova odločba z dne 15. avgusta 1894 odgovarja resnobi in važnosti vprašanja, katerega se tiče?

Politični pregled.

Volilna reforma. Levičarji bi najrajši še odložili volilno reformo. Baron Chlumecky se je na nekem shodu izjavil, da se še lahko počaka. Posebno bi radi, da se novi državni zbor voli še po sedanjem volilnem redu. Najljubše bi jim pač bilo, da se sklene še poprej davčna reforma, da sedanji petakarji zgube volilno pravico. Potem bi pri volitvah zopet dobili na Dunaji vse mandate, pa tudi drugod bi jih nekaj pridobili. Morda bi se jim posrečilo skupno s Poljaki dobiti dvetretjinsko večino, da bi potem sami po svoji volji brez konservativnega kluba lahko premenili državno-zborski volilni red.

Državni zbor se snide dne 19. t. m. in bode nadaljeval razprave o kazenskem zakonu. Davčne reforme se ne loti takoj, ker se liberalci in konservativci ne morejo sporazumeti o volilni pravici tistih, katerim se davek zniža po davčni reformi pod 5 gld. Konservativci zahtevajo, da se s posebno določbo jim zagotovi tudi nadalje volilno pravico. Liberalci pa hočejo, da ti volilci zgube volilno pravico do občne volilne reforme, potem pa naj volijo v skupini delavcev. Če se ne sporazumijo liberalci in konservativci, odloži se davčna reforma, ako se morda ne sporazumijo nemški liberalci in Poljaki proti konservativcem. Vidi se, da koalicijska politika že postaja nevarna konservativni stranki.

Ogerska. Po ogerski postavi se mora vsak poslanec dati znova voliti v državni zbor, ako minister postane. Zaradi tega je bilo na Ogorskem nekaj novih volitev. Pri teh volitvah je imela nova ljudska stranka pokazati svojo življensko silo. Dosegla pa ni nobenega uspeha. Povsod je zmagala vladna stranka. Najhujša je bila borba v Čakovci, kjer je kandidoval učni minister Vlašič, ki je rodом Hrvat, a hud Madjaron. Katoliška stranka je kandidovala nekega Majorja, a ž njim je ostala za 60 glasov v manjšini. Vlada je grozno pritiskala. Več agitatorjev katoliške stranke je dala odgnati z žandarji. Pilo se je pri tej volitvi grozno, kajti obe stranki sta imeli dosti denarja na razpolago. Da je bil pretep, še praviti ni treba, vsaj je na Ogorskem tako malokatera volitev brez pretepa. To zahteva že madjarska kultura.

V Bolgariji je bilo dvajset dopolnilnih volitev za sobranje. Voljena sta dva opozicionalca in 20 vladnih pristašev. Stambulov in Cankov sta propala, pač pa pride v zbornico Karavelov. Govori se, da je vlada hudo pritiskala.

Ruski car se je proti deputacijam zemstev izrekel, da hoče še nadalje ohraniti samodržavje. Varali so se tisti, ki so pričakovali, da bode novi car vpeljal ustavo. — Umrl je minister vnanjih stvari, Giers, kateri je že

dolgo bolehal. Imel je že 74 let. Bil je jako miroljuben. Naslednik mu pa še ni imenovan.

V Angliji se je zopet sešel parlament. Prestolni govor napoveduje neke reforme na Irskem, s katerimi bi se zboljšalo stanje zakupnikov. Konservativna stranka je pa odločno proti napovedanim reformam. Govori se, da

ne bo več dolgo, da bo razpuščen angleški parlament.

Vojna med Kitajci in Japonci se nadaljuje. Japonci so vzeli kitajsko utrdbo Vajhajvaj po precej hudem boju. Ta utrdba je bila jako močna. Izurjeni vojaki bi jo bili branili več mesecev, a Kitajci niso sposobni za vojno.

Slovenske in slovanske vesti.

Čast. p. n. državnozbornim volilcem v Novem mestu, Višnji gori, Krškem, Kostanjevici, Črnomlji, Metliki, Kočevji in Ribnici!

Za dopolnilno volitev v državni zbor, ki se bo vršila dné 25. t. m. v Vašem volilnem okraju, ni izmed oglašanih kandidatov nobeden obljubil, izpolnjevati resolucij, sklenjenih na shodu zaupnih mož dné 29. novembra m. l. in obveznih za pristaše narodne stranke. Zategadelj pa izvrševalni odbor narodne stranke tudi nobenega ne more priporočati, ampak je danes sklenil, da se prepušča pristašem narodne stranke, se li hoté vdeležiti volitve dné 25. t. m. ali ne.

V Ljubljani, dné 10. februarja 1895.

Za izvrševalni odbor narodne stranke:

Dr. K. vitez Bleiweis-Trsteniški.

(„Rodoljuba“ naročniki) se uljudno prosijo, naj pošiljajo odslej naprej naročnino „Upravništvu Rodoljuba“, udje „Slovenskega društva“ pa udnino in društva se tikajoče dopise, kakor dosedaj društvu.

(Uradni jezik kranjskega deželnega odbora.) Dne 11. t. m. je deželni poslanec Hribar grajal, da se deželni odbor ne ravna, kar se tiče uradnega jezika, po sklepkih deželnega zbora z dne 17. oktobra 1884. V deželnem odboru se namreč še vedno preveč nemški uraduje. Tega niti deželni odborniki niso ugovarjali, priznali so, da zlasti vladi dopisujejo nemški. Hribar je predlagal resolucijo: „Deželnemu odboru se naroča, naj se v varstvo slovenskega jezika c. kr. državnim uradom v deželi Kranjski, izvzemši c. kr. vojaške oblasti, dopisuje le v slovenskem jeziku“. Ta resolucija se je odklonila, proti njej so glasovali z nemškutarji načelnik konservativne stranke Klun, Lavrenčič in Šuklje. Vidi se, da na Klunovo narodno prepričanje močno vpliva koalicija.

(Izstop Slovencev iz štajerskega deželnega zbora.) Vsi nemško-liberalni in nemško-narodni poslanci so podpisali predlog, katerega je stavil poslanec Kinzl proti snovi dvojezične gimnazije v Celji. V tem predlogu se trdi, da tukaj ne gré za nobeno resnično kulturno potrebo, temveč le za politične namene. Ker je ta predlog skrajno razžaljiv za Slovence, jim ni družega kazalo, kakor izstopiti iz deželnega zbora. To so tudi storili. Ta dogodek v štajerskem deželnem zboru je očitno pokazal, kakšni nasprotniki Slovencev so tisti nemški liberalci, s katerimi se pajdašijo pristaši naše katoliške stranke na Dunaji in z zvezo s katerimi je odobrilo „Katoliško po-

litično društvo“ v Ljubljani s tem, da je zopet izvolilo gospoda Kluna svojim predsednikom.

(Krajni šolski svet v Čadramu) na Štajerskem je sklenil slovensko uradovanje.

(Biskup Strossmayer) je dne 4. t. m. slovesno praznoval svojo osemdesetletnico. Tudi Slovenci so se primerno spominjali tega velepomembnega dne največjega Jugoslavana, jednega prvih dostojanstvenikov katoliške cerkve.

(Simon Muden. †) V Železni Kaplji je nenadoma preminul tamošnji duhovni svetnik in župnik Simon Muden v 68. letu. Pokojnik ima veliko zaslugo za probujenje Slovencev. Bil je prijatelj pokojnega Matije Zarnika. Govoril je na taboru v Zaprečah.

(Štajerski nemški konservativci) so po izstopu Slovencev iz štajerskega deželnega zbora predlagali, da se naj srednje šole na spodnjem Štajerskem tako uredé, da bodo maturantje zmožni obeh deželnih jezikov. Ta predlog je na videz Slovcem jako prijazen, v resnici pa za nas nima nobene vrednosti. Ž njim bi se ne odpravil pripravljalni tečaj za slovenske učence, ki je največja krivica, ker morajo jedno leto dalje v gimnazijo hoditi, nego Nemci. Tukaj ne gré za to, da bi morda maturantje znali oba deželna jezika, temveč za to, da se slovenski učni jezik v toliko uvede, da bodo mogli na spodnji gimnaziji izhajati tudi tisti učenci, kateri iz ljudske šole ne prinesó zadostnega znanja nemščine. Sedaj baš zaradi pomanjkljivega znanja nemščine propadejo slovenski dijaki v nižjih razredih. Najboljši seveda gimnazijo dovrše. Slovenci se torej z nobeno drugo uredbo ne moremo zadovoljiti, kakor s slovenskimi paralelkami ali samostojno gimnazijo.

(Pravicoljubnost koroških Nemcev.) Koroški deželni zbor je sklenil, da se izda posebna knjižica, v kateri se prebivalstvo pouči o pregledavanji zemljiškodavčnega katastra. Slovenski poslanec Einspieler je predlagal, da se ta pouk izdá tudi v slovenščini, kar je pa pravicoljubni koroški deželni zbor odklonil.

(Volilna reforma v koroškem deželnem zboru.) Deželni zbor koroški je vrnil deželnemu odboru načrt o volilni reformi. Ta načrt je imel le namen liberalcem zagotoviti večino. Ker pa vlada ni bila zanj, je deželnozborna večina ga rajši vrnila deželnemu odboru, kakor da bi se že sklenenemu zakonu odreklo potrjenje.

(Prvi glas za izključenje slovanščine iz isterškega deželnega zbora) je pri glasovanju bil oddal

vitez Babuder, ravnatelj gimnazije v Kopru in član dež. šolskega sveta. Njegovo glasovanje je druhaj na galeriji pozdravljala s ploskanjem. Od državnega uradnika je tako postopanje pač jako čudno.

(**Občinske volitve na Koroškem.**) Radičanje bi bili letos kmalu zgubili župana. Jako slabo so se udeležili volitve. Posestniki iz Zabrda in Strančič, ki so ufarani v župnijo Golšava, so pa prišli v obilnem številu volit. Zmagali so s 6 svojimi odborniki in pri volitvi župana dobili tudi jednega svetovalca. Radi bi bili še župana iz svoje srede. Ker pa niso našli tajnika, ki bi jim tako po ceni opravljal županijska opravila, kot jih je dosedanji župan Janez Korpič, so morali zanj glasovati. Zabrđane in Strančane so nekda nahujskali celovski nemškutarji, da so tako obilno prišli k volitvi, ker jim dosedanji narodni župan ni po godu. — V Medgorji so zmagali Slovenci v tretjem in drugem razredu z vsemi kandidati, v prvem razredu so pa voljeni 2 Slovenca in 1 nemški liberalec. Nemčurji so vsled takega izida volitve jako poparjeni.

(**Vabilo k družbi sv. Mohorja.**) Razun dobrih volitev v Slovencih ni menda bolj važne skrbi za obstanek in splošni napredek našega národa, kakor vsakoletno nabiranje udov družbe sv. Mohorja. Kolikor več udov si nabere družba, toliko več čitateljev si pridobijo njene knjige, toliko več sadú potem obrodijo med národom. Kolik dobiček ima že posamezni ud iz družbinih knjig! Um se mu zbistri, duševni pogled razširi v marsikateri stvari, srce se mu navzame milejših čutov, mišljenje se mu povzdigne do višjih rečij, materna beseda se mu bolj in bolj omili, govornica omika, sploh vse versko in národno življenje se mu obudi in trdneje podpre; pa tudi pri gospodarstvu si vé v marsičem pomagati, knjige ga napotijo, tu in tam si kaj popraviti ali bolje urediti. Razloček med prostakom Mohorjanom in Nemohorjanom je vsakemu očiten. Kaj, ko bi bilo pravih Mohorjanov po vseh krajih naše domovine odločilno število, ko bi kmalu ne bilo več koč, kjer bi ne čitali pridno Mohorjevih bukev! Potem bi pač ne moglo biti drugače, kakor da se po Mohorjevi družbi národ sčasoma vsestranski izobrazí ter si zemsko svoje žitje dokaj oblaži in olepša, pa si tudi tla položi za boljšo bodočnost. Poleg tega tudi združena molitev toliko in toliko tisoč družabnikov pri Bogu ni brezuspešna, tudi ta koristi tako posamniku kakor vsemu národu. Kdo torej, komur tli v srcu iskra ljubezni, ne bi pregoreče želel svojim rojakom, naj kar najobilneje pristopajo k Mohorjevi družbi? Ker take želje iskreno gojimo vsi, ki nam je národ na skrbi, zato pa se po stari navadi zaupljivo obračamo do naših izkušenih čč. gg. poverjenikov, do vseh naših gorečih duhovnikov in rodoljubov ter jih prosimo presrčno, naj ostanejo še zanaprej vedno tako zvesti oskrbniki Mohorjeve družbe, kakor so bili do zdaj. K večji delavnosti za družbo koga dramiti menda pač ni treba, saj stori vsak, kar more — čast in hvala našim vrlim možem za ves njihov trud! S pomočjo blagih rodoljubnih množ je naša družba delovala dozdej na znotraj v duševni in gmotni blagor celega národa, na zunaj pa zlasti zadnja leta s svojim sijajnim

stanjem Slovence proslavljala pred vsemi drugimi národi. Da ostane tako še nadalje, v to, bratje, sezimo si združeno v roke, in v to nam pomozí Bog po priprošnji našega zaščitnika sv. Mohorja! Knjige, katere izidejo letos, so štiri že popolnoma pripravljene; zdaj se pečamo z „Zgodbami sv. pisma“ in kmalu pride še „Koledar“ na vrsto. „Sv. Jožef“, molitvenik, je tiskan na 24 polah male oblike ter obsega poleg češčenja sv. Jožefa vse navadne molitve in potrebne nauke, kakor o spovedi, sv. maši, odpustkih in češčenju presv. Jezusovega srca. Dobiva se ta molitvenik tudi izvirno vezan v platno z rudečo obrezo po 40 kr., v usnje z rudečo obrezo po 50 kr., z zlato obrezo pa po 60 kr. — Knjiga: „Pod lipo“ ima dva oddelka; v prvem je 30 mičnih pesnij, v drugem pa pripoveduje „Griški gospod“ svoje izkušnje in nauke. Vsa knjiga je preprežena z obilnimi slikami, katere je risal dunajski risar Fr. Gareis pod nadzorstvom gosp. pisatelja samega. Kakor sodimo mi, bodo „Pod lipo“ z zanimanjem brali stari in mladi. — „Umna živinoreja“ podaja na 13 polah nauke o pasmah ali plemenih domače živine; ker kaže vsako pasmo tudi podoba, bodo jih čitatelji lahko natanko spoznavali. Odslej, ko bomo imeli lansko in letošnjo knjigo „o umni živinoreji“, bodo le oni živinorejci in posli mogli reči, da so kos svojemu poslu, kateri bodo pazno čitali ti dve knjigi in se tudi pridno pomenkovali o njenih naukih. V to bi imeli gospodarji kar siliti svoje ljudi! Kake bodo „Zgodbe sv. pisma“, to naj Slovenci posnamejo iz letošnjega prvega snopiča. Že samo tak snopič je vreden goldinar; neprecenljivo pa je svetopisemsko znanje, katerega si udje iz posameznih snopičev najlažje in najtemeljiteje sproti prisvajajo. Nedavno je pisal neki nemški cerkveni časnik, kako silno je potrebno in kaj bi naj storili, da se med priprostim in omikanim nemškim národom razširi svetopisemska vednost. Oj, to bi bili veseli, ko bi imeli Nemci tako družbo v pomoč, kakor je naša! Poslužujmo se mi prav vestno tega našega pomočka; novi udje še lahko dobé prvi snopič, ako udnini doplačajo 50 kr. Da bo tudi „Koledar“ lep in zanimiv, prosimo spretne gg. pisatelje, zlasti povestičarje in pesnike (in to pričakujemo po pravici od njih), da se družbi rešijo z najboljšimi darovi svojega uma. Vsaj do konca tega meseca pa ne pozabite, mili Slovenci! pristopiti k družbi sv. Mohorja, da nam bodo mogli čč. gg. poverjeniki točno pošiljati vpisovalne pole do dné 5. sušca, česar jih prosimo najuljudneje.

Odbor družbe sv. Mohorja.

(**Veleposlanik Resman**) je eden najboljših italijanskih diplomatov. V žilah tega moža teče pa slovanska kri. Oče njegov je bil rojen pri Strgarji v Zgošah na Gorenjskem, pa tudi mati mu je Slovenka. Oče se mu je preselil v Trst, kjer se je precej opomogel. Sin je študiral gimnazijo v Trstu in vseučilišče v Padovi in pri tem se seveda popolnoma poitalijančil. Vstopil je v italijansko državno službo in s svojo nadarjenostjo in marljivostjo se popel do veleposlanika.

(**Preganjanje Slovanov na Ogerskem.**) V Banski Bistrici je zatoženih več Slovakov, ker so pri neki pred-

stavi imeli srajce v narodnih barvah in prapevali slovaške pesmi.

(Ruski car) je podelil mohilevskemu nadškofu Kozlovskemu krasen škofovski križ z demanti. Kozlovski

biva v Peterburgu in pri vladi zastopa vse ruske katoličke. Od poljske ustaje še ni bil tako odlikovan noben katoliški škof.

Razne vesti.

(Iz Koritnic) se nam piše: Letošnja zima nam preveč nagaja. Že v začetku slabega vremena je sneg vse zamedel tako, da skoro ni bilo moč od hiše do hiše. Vetrovi so se menjali. Ko je zmagal jug, je začelo deževati in sneg se tajal, da je bilo kmalu vse v vodi po hišah, kletih, dvoriščih, v hlevih in na cesti. V Koritencah in na Bači so bili ljudje v velikem strahu in so imeli polno dela z odvrčanjem vode. Južno vreme pa ni dolgo trpelo, kmalu je zopet zapadel debel sneg in burja ga znaša na zamete. V nekaterih rebrih pa burja ni odnesla le snega, temveč tudi prst. Star mož mi je pripovedoval, da je huda zima in debel sneg, ako v jeseni ali z začetku zime tulijo in razgrajajo volkovi. Letos so se pa že v novembru prikazali tukaj volkovi in požrli več srn. Po sledu sem opazil, da so na jednom 50 štirirjaških metrov obsegajočem prostoru volkovi požrli 3 srne. Čudil sem se sledu, kako so po snegu srne v kolo lovili. Tudi mej seboj so se menda grizli, ker so se našli šopki volje dlake. Posamične srne požrli so na več krajih. Dne 26. januarija so pripodili srne iz gozda na Šembijski pašnik, jih polovili in požrli, jedno celo na cesti med Šembijem in Knežakom. Jaz sem si prizadeval, približati se tem požeruhom, a v debelem snegu se mi ni posrečilo, da bi katerega pozdravil s svinčem. — Letošnjo zimo se bode pač marsikdo ponesrečil, in tudi več tičev in drugih živalij bode poginilo. Slišal sem, da se je dne 26. m. m. vračal iz Divače neki posestnik iz Parja, ki tržuje s kravami. Krave je pustil v Radohovi Vasi, sam pa je hotel k družini domov, a v snegu je ostal in zmrznil. Drugi dan, ko je šla pošta iz Zagorja v Št. Peter, so sani zadele vanj. — Neki popotnik je gredoč s Hrvatskega tam na Radohovskih njivah zažgal vrečo in kar je bilo v njej, da se je ogrel in potem šel dalje, kakor se je sledilo. — Dne 31. januarija je šel 23letni kreпки mladenič Fran Delost iz Koritnic v Ilirsko Bistrico k sodnji. Gredoč domov je na Koritskem polju v slabem vremenu zgrešil pot. Klical je na pomoč, a zastoj; drugi dan so ga našli na pol zmrznenega. Nesli so ga domov in v hladni sobi ga toliko časa drgnili, da se je zavedel. Roke so mu otekle in izza nohtov mu je še pritekla kri. Sedaj je nevarno bolan, a upati je, da ozdravi. — Dne 7. t. m. je šla 51letna Katra Sedmak iz Koritnic v Bistrico, nazaj grede je v hudi burji opešala v snegu in drugi dan so jo našli zmrzneno blizu domače vasi. Zaupustila je sedem nepreskrbljenih otrok. — Dne 21. januarija se je osem dečkov vračalo iz ponavljalne šole iz Knežaka v Bač. Zaradi burje so prenočili v neki hiši.

Ker jih ni bilo domov, šlo jih je 80 možakov iskat po zametih. V veliko veselje starišev pridejo drugi dan dečki zdravi domov.

(Samomori.) Obesil se je dne 28. m. m. v Bednji v adleški fari v svojem hramu Matej Špehar, star 59 let. — Sin rumunskega senatorja, kneza Sturdze, je umoril svojo ljubimko, potem pa samega sebe. Princ se je malo tednov poprej bil oženil, a nadaljeval je še prejšnje znanje z neko lepo šiviljo. To je vse izvedela njegova žena in to je povod umoru in samomoru. — V veliki Kikindi je mati silila svojo hčer, da vzame nekoga za moža, za katerega ni marala. Ker mati ni hotela odjenjati, je dekle oblekla svatbeno obleko, polila jo s petrolejem in jo zažgala. Nesrečno dekle so hudo opečeno prenesli v bolnico, kjer je umrla. — V Dolaci pri Aradu se je ustrelila v cerkvi bogata vdova Musel, stara 67 let, ko se je ravno poročila njena hči. Povod samomoru je ta, ker bi bila rada ona dobila lepega ženina, a zastoj ga je pregovarjala, da naj njo vzame. — Bolonjski nadškof Mantenzi se je sam umoril. Sodi se, da je zblaznel.

(Bliskanje po zimi.) Pri sv. Andreji v lipniškem okraji se je zadnje dni minulega meseca bliskalo kakor po leti. Gromenja pa ni bilo čuti.

(Uboj na cesti.) Blizu kolodvora v Trstu sta se dne 31. januarja sprla dva delavca in je jeden svojega tovariša Alojzija Škodo zabolil, da je bil takoj mrtev.

(Umor na Dunaji.) Solicitator Eichinger je na Dunaji umoril odvetnika Rothziegla, pri katerem je v službi. Najbrž ga je hotel oropati.

(Nezgode.) Na južni železnici je mej Št. Petrom in Sežano lokomotiva zgrabila delavca Frana Skalo in ga jako nevarno poškodovala. — V Montcéau na Francoskem so se v premogovih rudnikih užgali plini. Jako veliko ljudij je mrtvih. — Na ameriški Unia-Pacific železnici je pogorel velik kolodvor. Škode je blizu pol milijona dolarjev.

(Na smrt obsojena zavdajalka.) V Antwerpenu so na smrt obsodili soprogo znamenitega inženjerja, hčer nekega generala, Joniaux, ker je zastrepila sestro, brata in strijca. Sestro in brata je bila poprej zavarovala, po strijci je pa dosti podedovala.

(Nesreči na morji.) Dne 30. januarja potopil se je parnik „Elbe“ na Severnem morji. Zadel je bil v angleški parnik „Crathie“. Utonilo je kacic 300 ljudij. — Ameriška ladija „Clara Friend“ je blizu Liverpola zgorela na poti. Vse oseboje, 16 osob je utonilo.

Trgovina z mešanim blagom.

Mnogi trgovci se dandanes bavijo s prodajo vsakovrstnih predmetov in to so najnevarnejši konkurentje drugim trgovcem in pa raznim obrtnikom. Imenujejo se trgovci z mešanim blagom in prodajajo vsakovrstno na-

rejeno in nenarejeno blago. Poslednji čas prodajajo taki trgovci tudi črevlje in moške klobuke. Tak trgovec, posebno če ima velik kapital, lahko uniči brezštevila drugih. K njemu tudi radi ljudje hodijo, ker se navadno

vse dobi. Res je velikokrat blago pri njem slabše, a to ne vpliva dosti.

Tak trgovec je navadno tudi rad obrtnik, dasi od obrti ne plačuje nobenega davka. Tako navadno veliko število šivilj dela zanj, seveda za nizko plačo, kajti glavni dobiček spravi on. Baš radi takih trgovin so nekatere trgovine in obrti skoro popolnoma prenehale. O rokovičarji in krznarji že le malo vemo; klobučarstvo pa se tudi že boji za svoj obstanek. Polagoma pa pride še krojaštvo in črevljarstvo na vrsto, v kolikor ga še niso uničili konfekcionarji. Posebno ugoden čas je za take trgovce sedaj, ko vsakdo tudi lahko jemlje mero, zato pa lahko takorekoč vsprejemajo najraznovrstnejša dela.

Govorilo se je že večkrat, da bi se uredila na novo trgovina z mešanim blagom in določilo, kaj vse spada v področje teh trgovcev. Dosedaj se pa še ni ničesa zgodilo, ker sedanja vlada posebno varuje trgovce, kar je čisto naravno, ker so njena glavna opora židovski liberalci. S podobnimi trgovinami se pa zlasti po večjih mestih posebno pečajo židje, katerih trgovine se pa po

tem odlikujejo, da kaj radi prodajajo blago na tucate.

Po našem mnenju bi pa bilo najumestnejše, da bi se taki trgovci obdačili po številu vrst blaga, katero prodajajo. Kmalu bi se omejili na manjše število stvari. Poleg tega je pa potrebno, da se zlasti rokodelski predmeti izključijo iz takih trgovin. Le tako je mogoče, obvarovati še rokodelstvo. Če se bode pa pustilo, da bode glavni dobiček od rokodelskih predmetov pobiral trgovec, bode pa rokodelski stan vedno bolj hiral, in naposled bodo vsi rokodelci le še pomočniki trgovcev ali pa sužnji velicega kapitala. Posebno v mestih se more trgovina z mešanim blagom jako omejiti. Drugačne so razmere na kmetih. Ondi je včasih trgovina z mešanim blagom potrebna, ker bi ne izhajalo toliko trgovcev, da bi vsakdo kaj drugega prodajal.

Trgovina z mešanim blagom je torej stvar, s katero se bode moral pečati državni zbor, ako se hoče kaj storiti za obrtnike. Dokler se pa v tem oziru ničesar ne stori, pa ni pričakovati uspeha od nobene obrtne reforme.

Obrtne raznoterosti.

(Občni zbor gostilničarjev, kavarnarjev i. t. d. v Ljubljani) vršil se je dne 7. februarija pri „Zvezdi“. Tajnik je poročal o združnem delovanju v letu 1894., iz katerega poročila posnamemo v kratkem le-to, da se nahaja gostilničarska obrt ravno v nekakem prehajalnem stadiju, ker so predložene državnemu zboru važne reforme, za katerih rešitev pa zbornica ne kaže mnogo veselja. Vender upa zadruga, da obvelja končno upeljava dokaza sposobnosti. Glede na to, da bi se ovirala konkurenca z italijanskimi vini, je poslal odbor nekaj italijanskega vina, ki se je tukaj točilo, v Klosterneburg v svrhu analize, ki se je glasila: *u m e t n o v i n o!* To se je tudi iz zdravstvenih ozirav naznanilo obrtnemu oblastvu. Podelilo se je več koncesij, nekaj se jih je vrnilo, nekaj pa dalo v zakup. Umrlo je pet članov. Imetja pa ima zadruga 700 gld., ki je naloženo v mestni hranilnici. Potem se prečita račun za leto 1894., se pregleda in odobri. Pri 4. točki „volitev načelnika“, oglasi se k besedi g. Pok, želeč, naj voli zadruga per acclamationem zopet g. Ferlinca načelnikom, kar pa ta sè zahvalo, toda odločno odkloni. Na to vstane g. Lenče ter se kot tolmač čutstev vseh združničarjev v toplih besedah zahvali g. Ferlincu na izbornem, večletnem in neutrudljivem delovanju v korist zadrugi, proseč ga, naj bi ji ostal še nadalje naklonjen,

kar slednji tudi obljubi. Potem se je začela volitev. Načelnikom je bil izvoljen g. Ivan Tosti z 29 glasovi, njegovim namestnikom pa g. Alojzij Zajc s 23 glasovi, in sicer po ožji volitvi, ki se je vršila mej njim in g. Jos. Kramarjem. Namestu po žrebu izstopivših odbornikov so bili voljeni v odbor: gg. Belič, Kramar, Orešek in Pok, za namestnika pa z vzklikom g. L. Češnovar. Po volitvi se je sklenilo, da se pritoži zadruga proti nakladi na porabo piva, vsprejeti dne 5. t. m. v deželnem zboru, pri visokem c. kr. finančnem ministerstvu. Ako bi pa bil ta zakon potrjen, potem naj se poviša cena pivu za 1 kr. pri vrčku. Dalje predlaga g. Tosti, naj bi se naredila prošnja na magistrat, ki naj blagovoli upeljati nekake tržne komisarje, ki bi nadzorovali, da se ne bi prodajalo slabo meso, nezrelo sadje. Ta predlog tudi obvelja. Na to se zaključí zborovanje.

(Elektromotorji na Dunaji.) Sedaj je na Dunaji že kacic 300 električnih motorjev, ki dobivajo elektriko od dunajskih električnih osrednjih postaj. Vsi elektromotorji imajo nad 400 konjskih močij. Rabijo se za osebne vzdigače v hišah, po tovarnah in v najraznovrstnejših delavnicah, kakor v tiskarnah, za ventilacijske namene i. t. d.

Domovinska pravica.

Jedna najvažnejših predlog, s katerimi se bode pečati državnemu zboru, je gotovo vladna predloga o osnovni domovinske pravice. Ta predloga je važna za kmetске občine, katerim se stroški znatno pomanjšajo, ko jim ne bode treba skrbeti za starost za ljudi, kateri so svoje moči izrabili v daljnih tujih mestih, in katerih

v občini nikdo ne pozna, večkrat niso niti ondu rojeni, samo domovinsko pravico imajo.

Prejšnje čase, ko še ni bila industrija tako razvita in so ljudje večjidel se držali domačega kraja, je bil pač sedanji domovinski zakon primeren. Tedaj so pač hodili tudi ljudje po delu po svetu, nekateri drvarit na Koroško,

a vračali so se v kratkem času domu, in prinašali denar v domačo občino. Taki so pa bili bolj redki, ki so za stalno zapustili svoj dom. Poslednjih trideset let so se pa razmere temeljito premenile. Nastala so velika tovarniška središča, kamor prihajajo ljudje iz vse dežele. Ti delavci se oženijo po mestih, in se več ne vračajo v svojo domovinsko občino, dokler morejo delati in imajo s čim se živeti. Šele ko jih moči zapuste, vrnejo se v domovinsko občino, da zanje skrbi. Večkrat pa umre oče mladoletnim otrokom in skrb za otroke zadene zopet domovinsko občino.

Dobiček od teh ljudij imajo mesta. Večkrat seveda mestni prebivalci tega dobička niti dosti ceniti ne znajo. Koliko dajo zaslužiti delavci krčmarjem, štacunarjem in raznim rokodelcem, od vsega tega se po mestih plačuje davek in nakladajo občinske doklade. Pravično je torej, da na stare dni za onemogle delavce skrbé tudi one občine, katere so od delavcev imele dobiček, dokler so bili trdni in zdravi.

Kako nenaravne da so sedanje razmere, je pač vidno iz tega, da je skoro v vseh mestih več tujcev nego domačinov. Tako je v Ljubljani 76, v Gradci 78, v Steyru 78, v Mariboru celo 86 odstotkov tujcev. Vsakemu je pač jasno, da take nenormalne razmere se ohr-

niti ne dajo. Večkrat so se že razni deželni zbori obrnili do vlade, da predloži premembo domovinskega zakona. To se je tudi zgodilo, vlada je predložila načrt zakona, po katerem dobi domovinstvo, kdor deset let nepretrgoma biva v kakem kraju. Ako pa plačuje kak davek, bode zadoščalo petletno bivanje. Kranjski deželni zbor se je izrekel v letošnjem zasedanji za tako premembo domovinskega zakona, koroški pa celo, da naj bi zadoščalo štiriletno bivanje v kaki občini.

Mesta se upirajo taki spremembi, ker jih zadenejo neizmerno večja bremena. Dne 27. t. m. se snidejo odposlanci mest na Dunaji, da se posvetujejo, kako bi preprečili omenjeno premembo zakona o domovinski pravici. Najbrž pa njih koraki ne bodo imeli nobenega vspeha.

Prememba zakona o domovinski pravici pa nima važnosti le za kmetske občine, temveč še večjo za delavce. Lahko si mislimo, kako je delavec preskrbljen od občine, ki mu dejanski daje nekako miloščino. Vse ga zavida, vse drugače bi bilo zanj, ko bi na stara leta bil v občini, kjer je delal, ki je namreč že moralno zavezana skrbeti zanj. Pa še mnogo drugih neprilik bi zanj ne bilo. Zato je baš v interesu delavcev želeti premembe domovinskega zakona.

Delavske raznoterosti.

(Štrajk pri železnicah na Portugalskem.) Osemsto delavcev je pri državnih železnicah na Portugalskem ustavilo delo. Policija je storila potrebne naredbes v varstvo delavcev.

(3000 delavcev) odpusté v kratkem v tovarni za orožje v Steyru. Te delavce so bili vzeli v delo, ko so morali hitro delati puške za Kitaj. Sedaj so puške narejene in tovarna za te delavce nima več dela.

(Delavska volilna pravica) V nedeljo je bilo deset delavskih shodov, pri katerih se je razgovarjalo o volilni

reformi. Govorniki so naglašali, da bodo delavci z vsemi sredstvi delali na to, da se preprečijo volitve po sedanjem državnozbornem volilnem redu. Vsi shodi so se izvršili brez vsacih neredov.

(Socijalna politika nemškega cesarja.) Na zadnjem dvornem plesu je nemški cesar se dolgo pogovarjal s trgovinskim ministrom in mu naročal, da naj vlada nadaljuje s postavodajo v varstvo delavcev. Minister je potem v nekem govoru že napovedal nove socijalne reforme.

Tržne cene v Ljubljani

13. februarja t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	6	90	Špeh povojen, kgr.	—	64
Rež,	5	65	Surovo maslo,	—	72
Ječmen,	5	80	Jajce, jedno	—	03
Oves,	6	—	Mleko, liter	—	10
Ajda,	6	90	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	6	50	Telečje	—	70
Koruzja,	7	—	Svinjsko	—	68
Krompir,	3	50	Koštrunovo	—	40
Leča,	12	—	Pišanec	—	60
Grab,	10	—	Golob	—	20
Fizol,	11	—	Seno, 100 kilo	—	1 96
Maslo,	94	—	Slama,	—	2 05
Mast,	66	—	Drva trda, 4 metr.	—	7 60
Špeh frišen	56	—	„ mehka, 4 „	—	5 50

800 hektov

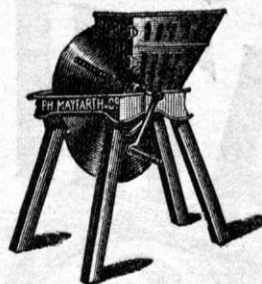
pravega, kot voda čistega slivovica in tropinovca razpošilja v sodovih franco po 40 kr. liter.

Izvrstna vina, svoj pridelek, po 17 kr. liter.

Jos. Kravagna

vinogradnik in žgalec žganja v Ptuj (Pettau), Štajersko.

Za zimsko-hlevno-krmljenje!

Stroje za pridelovanje krme, Rezalce krme in rezanice, Rezalce repe in krompirja, Mline za debelo moko in za zmlinčenje, Stroje za parjenje živinske klaje, Premične štedilne kotlovne peči za živinsko klajo i. t. d.

dalje:

Stroje za luščenje koruznih storžev, Cistilnice za žito, — Trieure-stroje za sortiranje, Stiskalnice za seno in slamo, ki se z roko gonijo, premične in nepremične, proizvajajo v najizbornejši, (8—9) priznani dobri konstrukciji

PH. MAYFARTH & CO.

Ces. in kralj. izključlj. privil.

tovarne kmetijskih strojev, železolivnica in parne fuzine.

Dunaj, II., Taborstrasse št. 76.

Katalogi brezplačno. — Zastopniki in preprodajalci se iščejo.

Zahvala.

Podpisani Ivan Bobek, posestnik v Kalu h št. 25, sem bil dné 23. decembra m. l. pogorel. Za krmo sem bil pri c. kr. priv. jadranski zavarovalni družbi (Riunione Adriatica di Sicurtà) zavarovan, katera je že dné 27. decembra poslala svojega uradnika, da je škodo pregledal. Dné 2. januarja t. l. mi je pa nje glavno opravništvo, katero reprezentuje g. Perdan v Ljubljani oziroma okrajni opravitelj istega g. M. Stegel, svoto 200 gld. pošteno in brez vseh stroškov izplačalo. Zato si štejem v prijetno dolžnost, da se imenovani zavarovalnici prav toplo zahvaljujem in jo vsakemu najbolje priporočujem.

V Kalu, dné 14. februvarja 1895.

Ivan Kontelj l. r.
podžupan.

Ivan Bobek l. r.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2—4)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Krausko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Agentura se ponuja. Predmet se dá prav lahko razpečati. Velik zaslužek. Eventuelno stalna plača. Se tudi lahko opravlja kot postranski posel. — Ponudbe pod „Artikel“ upravištvu „Rodoljuba“. (31—4)

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se naroča **po pošti.**

Ubald pl. Trnkóczy

lekar zraven rotovža
v Ljubljani

priporoča:

Za želodec:

Marijnceljske kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne krogljice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Planinski zelišoni ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 g d. 50 kr.

Za trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja
v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (14—19)

Kot nadomestilo za bobovo kavo se priporoča | Najokusnejša, edino zdrava in ob enem
po-edravnih ženskam, otrokom in bolnikom: | najcenejša primes k bobovi kavi je:

KATHREINER.

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Najčistejši prirodni plod v celih zrnih, ki se ne dajo ponarejati.

Se dobi povsod: ½ Kile za 25 kr.

Zdravje in moč „Kathreiner“ toč.

GASTNI DIPLOM 1891-1894 8 ZLATIH KOLAJN

Pozor: zahtevajte in jemljite le izvirne zavojce z imenom „Kathreiner“.